

7 oktober 2020

INTRODUKTION TILL HÅLLBARHET & LIVSMEDEL

Tänk globalt, handla lokalt – i praktiken

Hans von Essen

Agronom & Senior Advisor, BERAS International

Bakgrund BERAS och MatLust

- BERAS EU-projekt 2003
- BERAS Implementation 2010
Södertälje kommun
- BERAS International 2014
- MatLust 2015
- Diet for a Green Planet –
utbildningar, nätverk

Dagens frågor

- Vad menar vi med "Hållbarhet på riktigt – som inte är greenwash"?
- Var hittar jag min roll som företagare inom livsmedelssystemet till att bli en del av lösningen?

Ett jordklot

29% land, 10% åker** / 7,8 miljarder invånare
= 1800 m²/invånare

Tumregel för ekologisk hållbarhet =

- 50% av åkermarken för att vårda marken = fleråriga grödor, djupa rötter, närande grödor
- Djur bidrar med att få in skörderester i kretsloppet

Svenskt typkost 3400 m²/invånare*
– alltför mycket ohållbar monokultur

Att inte ge tillbaka till jorden = ROVDRIFT

** Ungefär 90% av maten vi äter har ursprung i åkern

*. Enligt Rööös et al 2015 "Evaluating the sustainability of diets—combining environmental and nutritional aspects"

EXPERIMENT 2000M2

Experiment 2000m2 tar sig an den svåra men enormt spännande utmaningen att odla fram en fantastisk god och hälsosam matkultur som respekterar gränserna för vad planeten och Östersjön mår bra av.

På Rosendals Trädgård har ett arbete påbörjats med att finna grödor, prova nya sätt att laga mat som ger såväl njutning som näring och utveckla odlingsystem som ger maximal positiv klimatpåverkan.

Med anledning av den rådande Corona epidemin och de konsekvenser de haft för trädgården med begränsade resurser är själva odlingen pausad under säsongen 2020.

Vad behöver förändras i jordbruket?

- Vegetabilisk mat från åker i balanserat växelbruk.
- Att stoppa fortsatt utbredning av jordbruksmark.
- Skördarna behöver öka i vissa områden som idag ligger på mycket låga nivåer.
- Mer försiktig användning av vatten, gödselmedel och kemikalier.
- Svinnet och förlusterna i hela livsmedelskedjan behöver minska.
- En förändring av våra kostvanor.

Källor till ekologiskt hållbar mat

- Vegetabilisk mat från åker i balanserat växelbruk.
- Animalier från vall på åker (OBS. Grovfoderandel i fodret).
- "Räddad" mat och biprodukter.
- Djur utfodrade med biprodukter från livsmedelsförädling.
- Animalier från naturvårdsbete.
- Insamlat från skog & mark utan rovdrift.
- Insamlat från hav, sjöar & vattendrag utan rovdrift.
- Ekologiskt integrerat havs- och vattenbruk.
- Agroforestry.

Förslag till målsättning

- 80% svenskt för livsmedelssäkerhetens skull. *
- 50% ekologiskt certifierat – för att optimera lönsamheten i svenskt lantbruk. **

* Försvarspolitiskt mål fram till 1990

** Sverige som Ekoland, SLU Jonasson et al

Hur mycket åkermark använder människorna i Stockholms län?

Exempel:

Stockholms län 2,3 miljoner invånare

3400 m²/person innebär:

782 000 ha (hektar) åker

Stockholms, Uppsala, Södermanlands,
Västmanlands, Örebro, Östergötland + Gotland

= 855 000 ha

Maten räcker alltså bara till de som bor i Stockholms län...

Hållbart matsystem

Resultat från EU-projektet BERAS Implementation

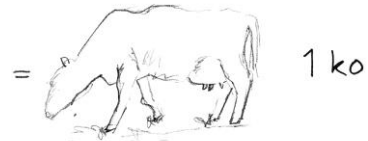
Tre samverkande nivåer:

- Ekologiskt regenerativt jordbruk
- Diet for a Green Planet (= Östersjövänlig mat)
- Hållbara matsamhällen

Principer för ekologiskt regenerativt jordbruk (Ecological Regenerative Agriculture = ERA)

- Balanserad djurhållning
  - 0,6-0,8 Nötkreatursenhet NE/ha
  - Idisslare dominerar
- Balanserad växtföljd
  - Flerårig vall
  - 30% baljväxter för kvävefixering
  - Restriktioner för att undvika skadegörare och ogräs

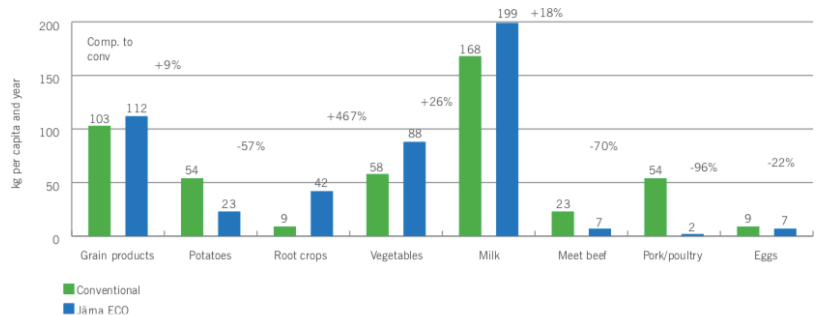
1 Nötkreatursenhet (NE)

Kriterier: Diet for a Green Planet

- God och hälsosam mat
- Ekologiskt odlad
- Mindre animalier, mer baljväxter, grönsaker och fullkorn
- Lokalt producerat i säsong
- Minskat svinn

Conventional and ecological consumption BERAS – Järna survey (Granstedt and Thomson 2005)

Strategier för företag i livsmedelssektorn

- Stimulera ekologiskt hållbar produktion – köp ekologiskt odlade produkter.
- Främja hållbar konsumtion genom utbildande marknadsföring.
- Främja råvaror som går att odla lokalt och efter årstiden.
- Transparens – visa upp hela kedjan ända till råvaran.
- Var med och bygg lokala kluster – hållbara matsamhällen.
- Avstå från produkter från ohållbar produktion.
- Kapitalisera småskalighetsfördelarna.
- Ta vara på förbisedda råvaror som vassle, ister, inälvsmat, drav och liknande.
- Gör gemensam sak med ekologiska kretsloppsbönder.
- Betala mer till bonden som gör mer för miljön – men blanda ändå samman produkten för att inte fördyra infrastrukturen.

MatLust

TACK!

www.matlust.eu

www.dietforagreenplanet.se